

Bijlage: beoordeling (ontwerp)begrotingen en jaarrekeningen Verbonden partijen

Betreft gemeente: Laren

In deze bijlage wordt nader ingegaan op de beoordeling van de begroting in het kader van het opstellen van een voorstel voor een zienswijze namens de gemeenteraad op de begroting van de Verbonden partij. Deze bijlage wordt bij het college- en raadsvoorstel m.b.t. de zienswijze gevoegd.

Proces en data (deadlines)

Processtap	Datum	Toelichting
Datum ontvangst	<u>22/4/2026</u>	
Zienswijze uiterlijk	<u>1/8/2026</u>	
Opstellen voorstel	<u>6/5/2026</u>	
Besluit college	<u>19/5/2026</u>	
Informereren presidium	<u>28/5/2026</u>	
Bespreken in commissie	<u>17/6/2026</u>	
Besluit gemeenteraad	<u>24/6/2026</u>	
Verzenden zienswijze/ Reactiebrief	<u>2/7/2026</u>	
Vaststelling in Algemeen bestuur van GR	<u>september 2026</u>	

Beoordeling van de begroting

1. Autonome ontwikkelingen (begroting en jaarrekening)

Begroting: Welke ontwikkelingen worden opgenomen?

In de bijgaande conceptbegroting 2027 van het Werkvoorzieningsschap Tomingroep zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd. De uitgangspunten zijn in lijn met de afspraken tussen gemeenten, het Algemeen Bestuur Tomingroep en de directie van Tomingroep:

1. Gemeenten stellen een WSW-budget van € 45.188,- per SE (standaard eenheden) beschikbaar aan Tomingroep. Dit budget wordt door het Rijk beschikbaar gesteld aan gemeenten.
2. Vanaf 2015 is, met de komst van de Participatiewet, de WSW afgesloten voor nieuwe instroom. Het bestaande medewerkersbestand zal teruglopen in lijn met het natuurlijk verloop. Dit brengt mee dat in de begroting voor 2027 wordt uitgegaan van een WSW bezetting die 9% lager is dan de verwachte bezetting voor 2026.
3. De begroting van de loonkosten voor 2027 is gebaseerd op 378 FTE (WSW) gemiddeld werkzaam bij Tomingroep en 30 FTE in het kader van begeleid werken.
4. Er wordt uitgegaan van een stijging van de loonkosten (ten opzichte van 2026) met 5%.

5. In de begrote rijksbijdragen WSW voor 2027 en de jaren daarna is rekening gehouden met compensatie van de gevolgen van de loonstijgingen voor WSW.
6. Inwoners die vanuit de voor Tomingroep nieuwe doelgroepen van de Participatiewet aan het werk gaan komen direct in dienst bij Tomingroep BV. Salaris en andere kosten van deze inwoners verlopen dus niet via het Schap.
7. Op basis van contractuele afspraken tussen Tomingroep BV en het Schap zijn er in 2027 de volgende geldstromen tussen beiden:
 - de BV betaalt aan het Schap een vergoeding van € 3.000.000 voor de loonwaarde van de gedetacheerde SW-medewerkers.
 - het Schap betaalt aan de BV een begeleidingsvergoeding van € 3.452.000 (dit bedrag is inclusief kosten voor dienstverlening van de BV zoals salarisadministratie financiën, automatisering en P&O en ondersteunende activiteiten).
 - Als gevolg van het voorgenomen besluit tot garantstelling draagt het schap over 2027 € 7.600.000 bij aan de exploitatie van de BV ter compensatie van het verlies van de BV en het op peil houden van het vermogen van de BV.

Resultaat

Er is sprake van zorgelijke financiële omstandigheden bij Tomingroep. Het Algemeen Bestuur, de directie van Tomingroep en Raad van commissarissen doen al het mogelijke om controle op de situatie te houden en deze voor de komende jaren te verbeteren. Eind 2025 heeft het Algemeen Bestuur besloten om de huidige GR te splitsen: Almere en de Gooi en Vechtgemeenten ontwikkelen in de eigen (arbeidsmarkt)regio een eigen sociaal ontwikkelbedrijf. De raad is over die ontwikkeling op meerdere momenten betrokken en geïnformeerd. In de raadsvergadering van 17 december 2025 is de raad geïnformeerd over het voorgenomen collegebesluit om het Noord-Zuidscenario (scenario 2) als richting vast te stellen voor de toekomstige organisatie van werk en participatie en het Algemeen Bestuur van de GR Tomin opdracht te geven een transitieplan op te stellen. Ook is de raad door het college geïnformeerd over het voorgenomen besluit van het algemeen bestuur van het schap inzake de garantstelling aan Tomingroep BV. Omdat destijds nog niet aan alle voorwaarden was voldaan is de behandeling van het raadsvoorstel om te komen tot een positieve zienswijze nu geagendeerd voor de raadsvergadering van 27 mei 2026.

In het samenwerkingscontract tussen Tomingroep BV en het Schap was in het verleden vastgelegd dat Tomingroep BV een nihil resultaat bij het Schap garandeert. Eventuele verliezen van het Schap worden tot nul gereduceerd door een garantiebijdrage van Tomingroep BV. Door de verliezen bij Tomingroep BV in de afgelopen jaren en de aanzienlijke verliezen die in 2026 en de jaren daarna nog verwacht worden is dit niet meer aan de orde. Het vermogen van Tomingroep BV wordt sinds 2024 op peil gehouden met een aanvullende bijdrage door het Schap. In 2027 is die bijdrage begroot op € 7,6 miljoen. In totaal wordt voor de periode 2027-2028 een bijdrage van € 15,2 miljoen begroot. Het effect op het vermogen van het werkvoorzieningsschap wordt deels gedempt door het overschot op de WSW door de steeds verder stijgende subsidie per SE. Dit kan echter niet voorkomen dat het vermogen van het Schap naar verwachting van de huidige stand (eind 2025) van € 9,6 miljoen daalt naar nihil eind 2027.

Op korte termijn ontstaat door de noodzakelijke bijdragen aan de BV een liquiditeitsprobleem omdat het vermogen grotendeels vastligt in gebouwen en machines. In 2025 is gewerkt aan een

garantstelling door de GR aan de BV en maatregelen om het liquiditeitstekort op te lossen. Dit heeft geresulteerd in een voorgenomen besluit tot garantstelling door het algemeen bestuur van de GR dat in een separaat proces voor zienswijze bij de raad voorligt. De gevolgen van deze garantstelling zijn verwerkt in de voorliggende begroting 2027.

In het voorgenomen besluit tot garantstelling staat het volgende: “Voor het effectueren van de garantstelling zal de GR Tomingroep over voldoende financieringsruimte moeten beschikken. Als aanvullende maatregelen door de Tomingroep om financieringsruimte te verkrijgen onvoldoende effect sorteren zal in het uiterste geval een beroep worden gedaan op een aanvullende bijdrage door gemeenten op grond van artikel 23 van de gemeenschappelijke regeling”. Het meeste effect kan worden verwacht van het verkopen van panden die eigendom zijn van de GR aan gemeenten die deze na de nu lopende transitieperiode kunnen inzetten in de nieuw te vormen Sociaal Ontwikkelbedrijven in Almere en in de Regio Gooi en Vechtstreek.

Begroting: Welke ontwikkelingen uit eerdere besluitvorming (kadernota) en wat is onze zienswijze daarop?

In 2015 is de WSW afgeschaft en is arbeidsparticipatie sindsdien opgenomen in de Participatiewet. Gemeenten blijven wel subsidie ontvangen voor de tot dan toe bestaande WSW-medewerkers. Deze blijven onder het regime van de WSW vallen. Maar met de afschaffing van de WSW in 2015, loopt het aantal WSW-medewerkers en de daarbij behorende rijkssubsidie, door natuurlijk verloop, sindsdien jaarlijks fors terug.

Al sinds de eerste rode cijfers in 2019, heeft Tomingroep ingrijpende stappen ondernomen om weer tot een positief bedrijfsresultaat te komen. Vervolgens bleek dat voortzetting van het bedrijf op basis van de destijds bestaande strategie niet houdbaar was. Met deze constatering zijn Tomingroep en gemeenten samen in 2020 gestart met de ontwikkeling van een nieuw bedrijfsplan dat is gebaseerd op de keuze voor het scenario van instandhouding van de bestaande omvang van werk- en ontwikkelplekken voor de doelgroep van Tomingroep. Dat heeft in 2021 geleid tot het nieuwe bedrijfsplan “Ketensamenwerking Tomin”. Het doel van dat plan: Tomingroep ontwikkelt zich in de jaren 2022 tot en met 2025 tot leerwerkbedrijf waarin in-, door- en uitstroom naar de reguliere arbeidsmarkt centraal staan. Tomingroep en gemeenten bieden daarmee samen met andere ketenpartners een antwoord op de nog steeds groeiende populatie inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt en die niet direct klaar is voor een reguliere baan. Een belangrijk uitgangspunt van het bedrijfsplan is, naast de transformatie van het bedrijf: De instandhouding van de infrastructuur van de Tomingroep qua opvangcapaciteit voor de doelgroep op het niveau eind 2021. In 2024 is, mede door de achterblijvende bezetting van de capaciteit en daardoor ontstane druk op de financiële resultaten een tussentijdse evaluatie van het plan uitgevoerd, de zogenaamde ‘midterm review’. Over de conclusies van dat onderzoek is de raad in het najaar van 2024 geïnformeerd. In 2025 is, zoals hiervoor al vermeld, een proces ingezet waarin de samenwerkende gemeenten hebben nagedacht over de toekomst van de Tomingroep. Dat heeft geresulteerd in een besluit van het Algemeen Bestuur van de GR om een transitieperiode en bijbehorende organisatie in te stellen om te komen tot de opsplitsing van de Tomingroep in twee nieuw te vormen sociaal ontwikkelbedrijven: Een Almeers bedrijf en een bedrijf voor de regio Gooi en Vechtstreek. In dat proces, dat nu volop loopt wordt gekeken naar een duurzame oplossing voor de ondersteuning van inwoners die dat nodig hebben.

Verliezen Tomingroep BV de komende jaren

Over 2025 heeft Tomingroep BV een verlies geleden van circa € 6,7 miljoen. Doordat het werkvoorzieningsschap over 2025 een winst heeft gemaakt van circa € 3,0 miljoen (zie de bijgevoegde conceptjaarstukken) komt het geconsolideerd resultaat uit op een verlies van € 3,7 miljoen. Voor 2026 wordt een verlies van circa € 7,6 miljoen in Tomingroep BV verwacht. Ook voor 2027 en de jaren daarna worden forse verliezen in Tomingroep BV verwacht. Daardoor moet de GR al sinds 2024 een bijdrage doen in de exploitatie van de BV om het vermogen op peil te houden. In totaal wordt 2027-2028 nog een bijdrage van circa € 15,2 miljoen verwacht. Daardoor daalt het vermogen van het werkvoorzieningsschap naar verwachting van de huidige stand (eind 2025) van € 9,6 miljoen naar nihil eind 2027. Onderstaand overzicht is ontleend aan de begroting 2027 van het werkvoorzieningsschap. De jaren na 2027 zijn onderstaand weggelaten omdat na de transitieperiode de Tomingroep in de huidige vorm zal ophouden te bestaan.

Verloopstaat eigen vermogen Tomingroep BV						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Eigen vermogen BV per 1/1 (x 1 mln)	€ 11,6	€ 10,1	€ 6,5	€ 3,0	€ -0,1	€ 2,5
Resultaat BV	€ -1,2	€ -3,6	€ -6,5	€ -6,7	€ -7,1	€ -7,1
Bandbreedte					€ -0,5	€ -0,5
Uittreding Weesp	€ -0,3					
Toevoeging vanuit Schap			€ 3,0	€ 3,6	€ 9,7	€ 7,1
Bandbreedte					€ 0,5	€ 0,5
Eigen vermogen BV per 31/12 (x 1 mln)	€ 10,1	€ 6,5	€ 3,0	€ -0,1	€ 2,5	€ 2,5
Verloopstaat eigen vermogen Werkvoorzieningsschap Tomingroep						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Eigen vermogen Schap per 1/1 (x 1 mln)	€ 5,5	€ 7,2	€ 10,4	€ 10,1	€ 9,6	€ 1,0
Resultaat Schap	€ 1,7	€ 3,2	€ 2,7	€ 3,0	€ 1,7	€ 6,6
Aanvulling eigen vermogen BV			€ -3,0	€ -3,6	€ -10,2	€ -7,6
Eigen vermogen Schap per 31/12 (x 1 mln)	€ 7,2	€ 10,4	€ 10,1	€ 9,6	€ 1,0	€ 0,0
Resultaat geconsolideerd	€ 0,5	€ -0,4	€ -3,8	€ -3,7	€ -5,9	€ -1,022
Resultaat geconsolideerd excl. Gemeentelijke bijdrage	€ 0,5	€ -0,4	€ -3,8	€ -3,7	€ -5,9	€ -6,2

Te zien is dat Tomingroep BV structureel verlies leidt, de factoren die daartoe hebben geleid zijn de afgelopen jaren al uitgebreid aan de orde geweest en feitelijk niet significant gewijzigd. De snelle terugloop van de WSW en de mindere instroom van P-wetters zijn de belangrijkste oorzaken.

In de begroting van het schap over 2027 op grond van artikel 23 van de gemeenschappelijke regeling een aanvullende bijdrage van € 5,1 miljoen van de deelnemende gemeenten geraamd. In bijlage 3 bij het raadsvoorstel is nader toegelicht dat primair wordt gekeken naar de benutting van stille reserves van het schap door verkoop van panden, die zou voldoende moeten zijn om het tekort te dekken. In die zin is de aanvullende bijdrage op grond van artikel 23 van de gemeenschappelijke regeling een 'laatste redmiddel'. Mocht deze toch worden ingeroepen dan geldt de in de GR afgesproken verdeelsleutel. Dat betekent voor de gemeente Laren een aandeel van 1,2%.

Jaarrekening: Wat is het resultaat en wat is het structurele element daarin?

Het werkvoorzieningsschap Tomingroep behaalde over 2025 een positief resultaat van circa € 3,0 miljoen nadat € 3,6 miljoen ten gunste van het resultaat aan de bestemmingsreserve is onttrokken om de noodzakelijke bijdrage aan Tomingroep BV te dekken. Het resultaat van € 3,0 miljoen in het schap is € 0,7 miljoen beter dan begroot omdat de rijksbijdrage per WSW-er (veel) hoger is dan begroot. Dat is het gevolg van verhoging van het landelijk WSW budget ter compensatie van de CAO loonstijging en de veel hogere bijdrage per WSW-er doordat het aantal WSW-ers ook landelijk sneller

daalt dan de daling die het uitgangspunt was bij de vaststelling van het landelijk budget in 2015 voor de jaren daarna.

In het samenwerkingscontract tussen Tomingroep BV en het Schap was in het verleden vastgelegd dat Tomingroep BV een nihil resultaat bij het Schap garandeert. Eventuele verliezen van het Schap worden tot nul gereduceerd door een garantiebijdrage van Tomingroep BV. Door aanhoudende verliezen bij Tomingroep BV is dit niet meer aan de orde. In 2024 is voor het eerst een bijdrage van € 3 miljoen door het schap aan Tomingroep BV gedaan om het vermogen van Tomingroep BV op peil te houden. De bijdrage voor 2025 is € 3,6 miljoen en wordt geput uit de bestemmingsreserve ter dekking van tekorten van het Werkvoorzieningsschap en/of BV in de komende jaren. Eind 2025 bevat de bestemmingsreserve € 7,7 miljoen (na resultaatbestemming). Bij ongewijzigd beleid is de bijdrage die moet worden gedaan om het verlies van de BV te compenseren structureel.

Jaarrekening: Wat is de resultaatbestemming? Waarom? Is dat logisch of is het eigenlijk een beleidsmatige wens?

Het positief resultaat 2025 wordt opgenomen in de bestemmingsreserve ter dekking van tekorten van het Werkvoorzieningsschap en/of BV in de komende jaren. Bij ongewijzigd beleid zal de bestemmingsreserve naar verwachting eind 2027 opgesoupeerd zijn.

Jaarrekening: Wat is de reservepositie van de WGR)?

De reserve van de GR bedraagt eind 2025 € 9,6 miljoen. Zoals hiervoor al vermeld zal deze reserve de komende jaren volledig worden benut om het vermogen van Tomingroep BV op peil te houden.

Jaarrekening: Wat krijgen we terug?

Zoals hierboven aangegeven wordt voorgesteld om het positieve resultaat van het Werkvoorzieningsschap over 2025 op te nemen als bestemmingsreserve voor dekking van toekomstige verliezen van Tomingroep BV.

Begroting en Jaarrekening: Wat is de algemene ontwikkeling?

Over 2025 heeft Tomingroep BV een verlies geleden van circa € 6,7 miljoen. Doordat het werkvoorzieningsschap over 2025 een winst heeft gemaakt van circa € 3,0 miljoen (zie de bijgevoegde conceptjaarstukken) komt het geconsolideerd resultaat uit op een verlies van € 3,7 miljoen. Voor 2026 wordt een verlies van circa € 7,6 miljoen in Tomingroep BV verwacht. Ook voor 2027 en 2028 worden forse verliezen in Tomingroep BV verwacht. Daardoor moet het Schap met ingang van 2024 een aanvullende bijdrage doen om het vermogen van Tomingroep BV op peil te houden. In totaal wordt voor de periode 2027 en 2028 nog een bijdrage van circa € 15,2 miljoen verwacht. Daardoor daalt het vermogen van het werkvoorzieningsschap naar verwachting van de huidige stand (eind 2025) van € 9,6 miljoen naar nihil eind 2027.

Begroting en Jaarrekening: Hoe voert men taken voor de gemeente uit?

Het werkvoorzieningsschap is een openbaar lichaam op grond van artikel 8 WGR; daarnaast bedient de Tomingroep zich van een B.V. waarin de bedrijfsmatige activiteiten zijn ondergebracht. Het werkvoorzieningsschap (tevens enig aandeelhouder) en de B.V. hebben samenwerkingsovereenkomsten op basis waarvan de WSW-doelgroep wordt begeleid en gedetacheerd bij de B.V. en/of andere werkgevers.

Begroting en Jaarrekening: Welke output-gegevens geven inzicht in prestaties WGR?

Door Tomingroep wordt per kwartaal een koersrapportage opgesteld. Hierin wordt ingegaan op resultaten, balans en liquiditeit en sociale en financiële kengetallen. Daarnaast wordt jaarlijks een accountantsverslag opgemaakt. Al deze documenten worden in de vergadering van het Algemeen Bestuur besproken.

Begroting: Welke nieuwe beleidswensen worden opgenomen, waarom en wat vinden we daar van? Welke opties zijn er?

Zoals hiervoor al aangegeven is er voor het bedrijf bij ongewijzigd beleid geen perspectief op een (financieel) gezonder toekomst. Dit blijkt duidelijk uit de begroting. Vandaar de nadruk op de urgentie om te komen tot een nieuwe regionale visie en daarop gebaseerd beleid en vormgeving van het bedrijf.

2. Financieel kadernota / begroting

Wat was de bijdrage op basis van de vorige meerjarenbegroting?

Gemeenten ontvangen van het Rijk jaarlijks een WSW-subsidie. Deze wordt op basis van afspraken in de gemeenschappelijke regeling doorgezet naar het werkvoorzieningsschap Tomingroep. De hoogte van de subsidie wordt door het Rijk bepaald.

Wat is mutatie t.g.v. autonome ontwikkelingen?

Doordat de WSW-populatie door natuurlijk verloop terugloopt, loopt ook het totale subsidiebedrag terug. Echter, deze terugloop wordt aanzienlijk gedempt doordat het subsidiebedrag per WSW medewerker van jaar tot jaar aanzienlijk stijgt.

Wat is mutatie op basis van nieuw beleid?

Zie de voorgaande analyse bij 'wat is de algemene ontwikkeling?'

Wat wordt voorgestelde meerjaren bijdrage (A)?

Een voorgestelde bijdrage uit algemene middelen kan met ingang van 2027 aan de orde zijn zoals hiervoor vermeld. Deze zal dan aanvullend moeten worden verstrekt op de rijkssubsidie WSW die tot nog toe de bijdrage aan het werkvoorzieningsschap bepaalde.

3. Maatwerk (begroting)

Welk maatwerk voert men uit?

Niet van toepassing.

Hoe tevreden zijn we daar over?

Niet van toepassing.

Hoe pakken de kosten daarvan uit (afrekening? Of nieuwe begroting)?

Niet van toepassing.